

ગરબાવળી.

સરવે શ્રીજીના સન્નિધાને વાકરે
કવીશ્વર દસપતરામ દાહ્યાભાઈની
બનાવેલી.

અમદાવાદ.

માણિકચોક આગળ હામરીઓળની સામે
શ્રી હીરાબાઈ પુલસાના મકાનમાં
“અમદાવાદ ટાઈમ્સ પ્રેસ”માં
હાજીદાસ સાંકળચંદે બાપો પ્રસિદ્ધ કરી.

સંવત ૧૯૪૦, સન ૧૯૮૪.

કિંમત રૂ-૧-૦

ગરબાવઠી.

ચાલ વિશે ગરબી. ૧

ચાલો તમે ચાલ બાળી રૂડી;	ચાલો ૧
મુઠી દેવી વાણી હોય ભુડા,	
રમણુ તો ઘણાની સાથે;	ચાલો ૨
કે કછળો નહીં આવે માથે.	
વચ્ચ વગરનાં નહીં ફરીએ;	ચાલો ૩
મા માપનું જોણું મન ધરીએ.	
સૂડી પાળી સાથે નહીં રમીએ;	ચાલો ૪
જોણેલું વાણીલાનું ખમીએ.	
ગીબ્બ જેવું કંઈ લેવા ગાટે;	ચાલો ૫
ન લડીએ ગાટાની સાથે,	
ગાયુ ગાલે તે સારા;	ચાલો ૬
બુઠે તો કુખ થશે ભારી.	
વિશ્વા ભણશે તે સાર;	ચાલો ૭
તેના પર જઈએ ખલાહરી.	
ધધા વગરના નવી ફરીએ;	ચાલો ૮
મહેતાજીની શિક્ષા મન ધરીએ.	

છાડીઆને ભણવા વિશે ગરબી ૨.

મહેનો તમે ભાવ સહીત ભણજો;	મહેનો ૧
માંડા ભોડા નિંદે તે નવ ગણજો.	
ભણે તેતો ભગવંતને ભાવે;	
જાણી તેમ જ્ઞાન અપાઈ આવે;	મહેનો ૨
સદગુણ ભાવે,	

તેનો અપજ્ઞશથી ભાગે,
 ને ધાણી લાગનો અપ જાગે;
 માટી સાતઝાનું પદ માગે,
 દુરાચાર હોય ન ભણે તેમાં;
 ભણ્યા જુઓ કેવી રહે જોમાં;
 અધીકનો હશે અભાવ જોમાં
 ભણેલી હતી રૂઢિમાણી રાણી,
 મીરાંબાઈ મુલકમાં વખાણાણી;
 જેની કવિતા જગ સૌ જાણી.
 પ્રીયાને જાપ ભણે લાગે,
 એવું ડાઘ લખી ન ગયા આગે;
 માટે જાણનારા જુની માગે,
 ભણ્યા વિના ક્યાંથી અકલ આણે;
 નીતિ ન રીતી તે કેમ જાણે;
 ભણ્યા વિના જન પશુ ગણાણે.
 ભાણે ગાણી નાગરની ગણી;
 શી રીતે નહીં કહોએ સાંની;
 ચતુર લેજે ચીતમાં વિગાળી.
 ભણે તમે આજસ ખબર છોડી,
 થશે તેથી લાજ નહીં થોડી;
 કહે દલપત જીવુ ફર જોડી.

જુને

જુને

જુને

જુને

જુને

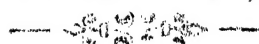
જુને

જુને

ગોચર વિશે ગરબી ૪.

જન જાન સખી એક કાગળ લખીએ હોને એ સખ
 અમદાવાદ નામે આવ્ય, રોહર છે સાશર;
 સખ કંપની કેર રાજ, પ્રભને પાશર.
 માટા વચે માણિક્યોક, શોખા સારોર.
 નજી લક્ષાપતી ખડુ લોક, વડા ગ

એવું કહીએ ન આચરીએ ખડેન. લાજ ૭
 ને સપુન છે સારી છેડી,
 મા ખાપની લાજ વધારે ખડેન; લાજ ૮
 ખણિ લાહ તાણું સોનું કરશે;
 ભાખતિને એમ સુધારા ખડેન; લાજ ૯
 ને સંપ સગાથી તોડે ઈ,
 તે કાઈ વખત હાથ ધસે છે ખડેન; લાજ ૧૦
 ને સહનું સારું ઈરહે છે,
 તેના દુઃખો દેવ વસે છે ખડેન; લાજ ૧૧

સજનીને શીખામણની ગરબી. ૫

“કુદ ન કુદીએછું” એ રાગની.

સોબળ ખડેન શીખામણ સારી, તે છે સાતર તારીછું;
 સુખ સંપાત સત કીરતિ સેવિશ, માનીશ વાન અમારી;
 સુણને સજનીછું. ૧
 સજ સપગાથી પોદલાં બગે, પ્રીત સહીત પ્રભાતેછું;
 આજસને તો મેલો અળગી, વળગી ન રહો વાતે સુ. ૨
 પ્રારથના પરમશ્વરની કરી, ધર ધધામાં ધશિએછું;
 બગીસાણીએ ઉપદેશજ ઉત્તરો, ત્યાં નહી વાસો વરેએ સુ. ૩
 ને નારી વઢકારી નહારી, લડસે લાજ વિસારીછું;
 તો તેમાંથી તુરનજ પાછા, હઠાએ હિમત હારી સુ. ૪
 ચટકની ચંચળ માથે, ચૌટામાં નહી ચાલોછું;
 રાયરણ વિતા સુવરણનો, ઠાક ન ઠશીચે ઠાલો. સુ. ૫
 પેહેલી પાગચો ચાણીચે, બાણીચે ગાણીચે ભાવેછું;
 કરજની ખાણ ન ખાણીચે, ને ધડી નિંદ્રા ન આવેસુ. ૬
 વાવકનો અડસટો ભેઈન, બનવક કરીચે બાણીછું;
 વેવકથી અદકુ ખરએ, ધર ખાવાની નીશાની. સુ. ૭

દિલમાં થઈ મગરૂર ન હોવે, બાલ ન બોલે બળમાંજી;
 માન થઈ અબીમાન ધરવાથી, ઘટે પ્રતિજ્ઞા પગમાં. સુન્દ
 નજીવણમાં અમરન સરખો, સ્વાદ વસે છે સારાજી;
 મગરૂરીમાં રસ નથી મીઠો, ખાટો તામો ખારો. સુન્દ
 હરખ હમેશ હૈયામાં ધરોએ, કલાએ કલેશ ન કરોએજી;
 માણસનું જીવન છે મેધુ, જડે ન નાજી જતાંયે. સુન્દ
 મુશરૂલી સુંદરોએ સાથે, નામ ગણાએ જેનુંજી;
 દલપનરામ કહે દુનિયામાં, ધન ધન જીવનર તેવું. સુન્દ ૧૧

પેલી મુસાફરીની ગરબી. ૫

“સામી સાંજના ઐર છપાયો, લઈ બાગણીયા” એ રાગની.

એક હતી મુસાફર ઘેઠીર, સુણા સાહેલીચો;
 તેની આગળ એક તપેલીર, સુણા સાહેલીચો. ૧
 મઈ રાતની રાખી એઠીર, સુણા સાહેલીચો;
 હઠી પરમાતે માંજવા એઠીર, સુણા સાહેલીચો. ૨
 ઘણી રીતે ઘણી ધણી થાકીર, સુણા સાહેલીચો;
 બહુ ડાઘા રહ્યા તોય બાકીર, સુણા સાહેલીચો. ૩
 પુરી રીતે તપેલી ઉપાડીર, સુણા સાહેલીચો;
 સામી ભીંતની સાથે પછાડીર, સુણા સાહેલીચો. ૪
 લેઈ પથરા તપેલાંને કુટીર, સુણા સાહેલીચો;
 પડ્યાં ફાંફાં તપેલી તો કુટીર, સુણા સાહેલીચો. ૫
 થયા બપોર ભુખતો લાગીર, સુણા સાહેલીચો;
 પછી વાસણ માગવા લાગીર, સુણા સાહેલીચો.
 એને વાસણ ન આપે કાઢીર, સુણા સાહેલીચો;
 પછી રાગ તાણી ઘણી રાઈર, સુણા સાહેલીચો.
 તોય થઈ ન તપેલીતો સાજીર, સુણા સાહેલીચો;
 હસે લોકને તે મરે લાજીર, સુણા સાહેલીચો.

નથી સ્વારથ આપણે જરાયેર, સુણા સાહેલીયો;
 બેના ઉપર કોષ તુ કરીએ, સુણા સાહેલીયો. ૯
 જાત ફજતી ગાયતી ખમીએ, સુણા સાહેલીયો.
 તેને તજીયેતો કુષ ક્યાંયો જમીયેર, સુણા સાહેલીયો. ૧૦
 કાઈની સાથે કુંકારે લડીએ, સુણા સાહેલીયો;
 એમાં આપણે હલકા પડીએ, સુણા સાહેલીયો. ૧૧
 સાંખી ચાલે તે ગાણસ માંડુરે, સુણા સાહેલીયો;
 દિલે સાચુ માનો નથી ખાંડુરે, સુણા સાહેલીયો. ૧૨

કુલણજીતી ગરબી. ૬

“વાલા તમારી જોઈને રહીછું વાટરે વાલાજી.”

કુલણજી તમે કુલાઆ કેમ કુલ્યારે કુલણજી;
 આ ઉપજ ખરચનો અડરો કેમ ભુલ્યા મારા કુલણજી.
 કરજ કરીને વરા બલા તમે કીધારે કુલણજી;
 આ ગરથ પરાયા ખરચોને જસ લીધા મારા કુલણજી. ૨
 ઘર વેચીને ધીં સાકર તો લીધારે કુલણજી;
 આ જમણ રારસ સામા વડીયાથી કીધા મારા કુલણજી. ૩
 પીતાંપર પેટુરીને પંગતમાં ફીંઆરે કુલણજી;
 આ મનમાં કુલ્ય કરી મુઠે કર ધરીઆ મારા કુલણજી. ૪
 વળતો દિવસ થયો કે માગે નાણારે કુલણજી;
 આ નાણાનાં કાંઈ ન મળે કેકાણાં મારા કુલણજી. ૫
 આ કુલણજી ઉપર અરજી થઈ માંધીરે કુલણજી;
 આ જપત થઈ મિલકત કાલાડી ધરમાંથી મારા કુલણજી. ૬
 કુલણજી તમને જોજી કુલાવ્યારે કુલણજી;
 આ તેતો કાઈ મદદ કરવા ન આવ્યા મારા કુલણજી. ૭
 કુલણજી તો કુવો જાણવા ચાલ્યારે કુલણજી;
 આ ગરથ વિના તે અફીણ ન કાઈએ આવ્યાં મારા. ૮

જમથી વખત વખાણ ભક્ષા જે કરનારે કુલણુ;
 આ એ સહ હાથ કરે નીચા આચરતાં મારા કુલણુ. ૯
 આ અવસર તો અધીક વખાણી ચડાવ્યારે કુલણુ;
 વખાણુ આ અવસરતો એવકુરે બનાવ્યા મારા કુલણુ. ૧૦
 ઘેરેમાં પટકુળને બાંધ્યા અંદરવારે કુલણુ;
 આ ઘર બાળીને ચાલ્યા તીરથ કરવા મારા કુલણુ. ૧૧
 કુલણુની રાંડ રૂવે માટે વાળીરે કુલણુ;
 આ કુલણુ સીધાયા ટેકા ટાળી મારા કુલણુ. ૧૨
 ભાળાને નરશી શિખામણુ દેશેરે કુલણુ;
 તે નાસાસાનું પાપ ધણું શર લેશે મારા કુલણુ. ૧૩
 હીલમાં દલપતની શિખામણુ ધરતેર કુલણુ;
 તો કરજ કરીને નાન વડા નવ કરતે મારા કુલણુ. ૧૪

શિવળ વિશે ગરખી ૭.

શિવળ તણા મહીમા બહુ મોટા, મોટા નથી ખરો છે જરે;
 વેદ પુરાણ કુરાન હીતાણે, અધિક અધિક ઉચરચાએ સુણાણે
 સજનો જરે. ૧
 શિવળ વિના સંસ્થાણુ સધજાથી, જરી નહી સોભા લે જરે;
 પાઘડી પેહેરી પામરી આઢી, ન શોભે નાગોખાવો. સુ. ૨
 હાંડી જમરણ તક્તા માંડી, શોભાવું ધર સારું જરે;
 હીવા વીના અધારા ધરમાં, સૌ દેખે અંધારું. સુ. ૩
 સરવે અંગે સાણુ તાણુ, નાવ નવીન બનાવ્યું જરે;
 પાણુ તેમાં એક છાદ્ર પડ્યું તો, તરી ન તેડે આવ્યું જરે. સુ. ૪
 પરમશ્વરનું બાહાનું પકડે, શિવળ ન પાણે સાચું જરે;
 કવાથ પીએ ને કરી ન પાણે, તો હંચાનું કાચું. સુ. ૫
 પુન્ય દાન કે પ્રારથનાથી, જરી પાપ નહિ ભરે જરે;
 લાંબ શીપારશ લેશ ન માલે, પરમશ્વરની પાસે. સુ. ૬

જો બાળપણથી ગરુડપણમાં, ખંપણ જોડું મળશેજીરે;
 છુટાપણ આપણને આવે, તો પણ તે નહિ ટળજી. સુ૦ ૭
 શ્રીયજ થકી સંપુરણ થાશે, પરમશરની પ્રીતીજીરે;
 હાપતરામ કહે દુનિયામાં, સુખદાયક શુભ નીતી. સુ૦ ૮

—૦૧૦૬૦૪૦૦—

સ્ત્રીને ભણવા વિશે ગરબી. ૮

તમે ભણો ભણી ભાત પાઈ હિંદુવાણી,
 રહેા સુખી હીન રાત પાઈ હિંદુવાણી;
 જોધો દુષ્ટ પુણ્ય જન્ય પાઈ હિંદુવાણી,
 સ્થીર સારા પુત્રી થાય પાઈ હિંદુવાણી;
 રાખો સંપ સગા માંડ ભાઈ હિંદુવાણી,
 નહી કલેશ કરો કાંઈ પાઈ હિંદુવાણી;
 સુખ સતમાં સદાએ પાઈ હિંદુવાણી,
 જીવંત એમ ગાય પાઈ હિંદુવાણી;
 શીખો સારા ડામ કાજ પાઈ હિંદુવાણી,
 વધે લોક માંડી લાજ પાઈ હિંદુવાણી;
 તજી પીયરમાં પ્રીતી પાઈ હિંદુવાણી,
 રહેા સાસરે સુરીતો પાઈ હિંદુવાણી;
 કાઈ કરે સારા જોષ પાઈ હિંદુવાણી,
 સુણી કાંઈએ ન ક્રોધ પાઈ હિંદુવાણી;
 જનને અક્ષલ અભિવ પાઈ હિંદુવાણી,
 હાપત કરો દેવ પાઈ હિંદુવાણી;

માત વારનાં વખાણ. ૯

ભણ્યે ભાવે ભગવાનને,
 વણ્યે તુરજ સંગાથ;

મજીએ સામયી સ્વરગની,
 હજીએ આપણ છે હાથ,
 આદિત હોયો આકાશમાં,
 કાર્ધજન કહેશે આર તારક
 જુદો જરૂર ન જાણાએ,
 મતલબ સુરજ સારક,
 સોમ સરીખા શીતળ બને,
 કામ બખ્ત તો હોય;
 સમજણ પામે જો શાસ્ત્રની.
 ક્યેશ ન પામે હીન કાપ,
 મંગળ માટે સહ મનુષ્યપુ,
 આપણું મંગળ થાય;
 વરસે તરશું ફળ પામીએ,
 એવું સમજીએ સદાય.
 બુધ જન બુદ્ધી અતી સુખથી,
 કરી શુભ રોતો વિચાર;
 પ્રીતી રાજે પરીબ્રજમાં,
 ને છે જગનો કરતાર,
 ગુરૂજન ખીજે બુણ આપતાં,
 જરીએ કરીએ નહી શોક;
 ધરીએ વિદ્યા નિત નિત નયો,
 ફરીએ હરીએ નહી ફોક.
 શું કરવા લડીએ બોકથી,
 ચક્રીએ પાધરી ઘાટ;
 ધડીએ દિવશે ન ઝેલોએ,
 ધડીએ વિદ્યાના ઘાટ.
 શનિચર એએ હરી સ્મરણમાં,

મજીએ ભાવે. ૧

મજીએ ભાવે. ૨

મજીએ ભાવે. ૩

મજીએ ભાવે. ૪

મજીએ ભાવે. ૫

મજીએ ભાવે. ૬

મજીએ ભાવે. ૭

તેવી રાખીએ કેવ;

કાણ સમ આવે કામમાં,

દલપતરામનો દેવ, બહુએ ભાવે. ૮

—૦૬૦૬૩૦૭૦—

ભુંડી ભાવના વિશે ગરબી. ૧૦

ભાઈએ જેની ભારજી ભુંડીરે, તેને પીણ અંતર ઊંડી;
 જાણ તણને લગાઈ કરે નિત, ભાળવા લોક ભરાય.
 સારા મનુશના ઘરનું વગોણું, જોણું જગતને થાય. ભાઈ. ૧
 જેમ ખીલાડી ઊંદરને બુલે, એમ નાથ સામા કરો નેણું;
 પગ થકી પ્રગટે માથા લગો, એવાં વાકાં કાઢે વેણ. ભાઈ. ૩
 ચાર ઘડી પેઊં ગુજાટે ટળે, ત્યારે સુખ ખંનેને થાય;
 ઘડીએ આવીને ઘેર ખસે ત્યારે, શેર લોહી સુકાય. ભા. ૩
 પોહોર ચડે હીન પોહોડાંને હોડે, એપિ લગાઈના ચાલ;
 જે લડનાર કોઈ ન જડે તો, પડતાળે પોતાનાં ખાળ. ભા. ૪
 સ્નેહ કરી કહી સ્વામી સંઘાતે, ખેશી ન ખાલે વાત;
 હુમાડાની પેઠે ધુંધવાતી, રહે રાશ ભરી હીન રાત. ભા. ૫
 પેક થકી તો ઘણુંજ પોતામાં, સમજણ જાણે સઘાય;
 દેવ થાકે તે મનુશના મુખની, શોખામણે ચું થાય. ભા. ૬
 પંડિત શાસ્ત્ર ભણુલ પુરાણી, માટી સભામાં મચાય;
 માન તણ મુરખીના માહોડાના, તેજ દુકારા ખાય. ભા. ૭
 જેને નીતી હોય તે નર જાણે, આણે ખોળ અહંકાર;
 ડાહ્યાપણનો ખગવત કહે, કોઈ ગરવ ન કરશે લગાર. ભા. ૮

કુદ નર વિશે ગરબી. ૧૧

કુદ નર કુદની કાણી, સુજી સહુ સ્નેહજ આણી;
 મુકુ વેહેલું કામ સુધરે કે, ખમટે એ માણસ માનનીરીલ;
 પોતે કર્યું તેવો પાપર જાણે, નારીને મારે નીત. કુદ. ૧

સાસુ નહું દેશી જોડાણીના, સાચા જુઠા મુજો જાલ;
 વાંક વિના વનીતાને તજે તો, તે નર ખરે તાલ. કહુ ૦૨
 કાગડે ઘેરું ઘુડ કરે જોમ, ગોરી મદા મમરાય;
 ઘરના કરે સૌ ઝિપ ઘણિયો, તેથી જુદો પાછો થાય. કહુ ૦૩
 સાસરીઆના સાથે લલો કાડે, રાંડ ઉપર તે રીસ;
 સારા માણસની શિક્ષા ન માને, જેને રૂપાંજગદોશ. કહુ ૦૪
 માનનીનું અપમાન કરે નીત, ગામ્મે નહારી ગાળ;
 તુચ્છ ગણિ તીરજકાર કરે તો, તે નરનું આંખાળ. કહુ ૦૫
 સમજુનો ટોરો નુરત ઢળે, કાઈ ઘરડુ આવી કહે ઘેર;
 જીવું કહે કે આડુ જુવે, તેનો પાર આવે શો પેર. કહુ ૦૬
 પોતે તો ખાપ પીએ ઘણું સાર, ને વજ્ર ઘેરે શુભ રીત;
 નારીને આપે નિત્યે નહાર, કહો કેમ પ્રગટે પ્રીત. કહુ ૦૭
 સ્વામી સાંભળતે વાંક વિના, આવી કાગનીને લહે કાપ;
 સારી રીતે સમાધાન કરે નહી, હીજડા જેવો હોય. કહુ ૦૮
 પીયરોમાં પટકુળ ન પુરે, તો સ્વામી કરે જોતાપ;
 કહે ધનવંશ એ કંથ સ્વરૂપે, પેલા જનમનું પાપ. કહુ ૦૯

જેઓને ઉદ્યમ કરવાની ગરબી, ૧૨
 નવલ આવ્યું છે હુનર નરેશનું;

કાઈ કાલ કરો રાજ -
 પૃથ્વી ગઈ પરદેશી હાથે,
 એ કાઠી ભુલ તમા માથે;
 તમે સૌ ન રાખ્યો કાઈ સાથે,
 દેશી ગોત્રો દુખ સરવ ટાંગેરે આપણા દેશનું.
 આ વખત જુઓ તમે વિચારી,
 નીરખત થઈ જ્યાં નર નારી;
 કાંઈ પણ વસ્તુ વંચા ખારી,
 તેથી વધારે કાલ સરવે આપણા દેશનું.

તમે હીવશે સુધુ દુર ધરી,
 દીલ જાલી ખુબ વિચાર કરો;
 હવે ભગત થઈ કાંઈ ભુગતી કરો.
 દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૩
 તમે સગાં કુટુંબનાં સંપ કરો,
 બળી દેવાદાર થોડે જ ડરો;
 તમે નિત્ય ઘટારો નાત વરો,
 દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૪
 બન મળવે તુલજ ગરબ છાંડો,
 તમે માટાં કારજ નવ માંડો;
 તમે પરણ્યા પેડેલાં શીદ રાંડો,
 દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૫
 વિદ્યાનો સ્વાદ સદા ભાખો,
 મન ઉદ્યમમાં અડોનીય રાખો;
 શીદ ભાગ્ય લખ્યું થાશે ભાખો,
 દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૬
 પડતર જમીન તે ખેડવો,
 ઉગશે જો તણ વંચન વાવો;
 નિર ઉદ્યમો ઉદ્યમમાં લાવો,
 દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૭
 અશક્ત અરજી અજસારો,
 ભુલ્યાં જાને લાંચ ન સુધારો;
 નાતીલા પાગ ને નાતો.

જોગી મન... જણા જાપા,
 ... મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૮
 પરદેશી હુનર પ્રગટ કરો,
 સંચાને જોયો શીદ કરો;
 ... મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું.

દેશી મીચો દુઃખ સરવ ટાળેરે આપણા દેશનું.

૬

મુવા પછવાડે ન રોવા વિશે ગરખી. ૧૨
રાગ ધોળ.

બાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું.

જેથી તેને જાંપ ન ઉપજે, જીવમા સમજી જોવું;

બાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું.

ગોવીંદજીએ કહ્યું ગરડને, કુટે રહે જે કાઈ;

મરનારને માહા દુખ ઉપજે, ધરે નીસાસા રાઈ;

બાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું.

૧

હોંટ લાળ ને આંસુ ઝરે, તે જગ સર પાપ પરાણ,

રૌરવ માહા રૌરવનાં દુખધી, એ દુખ અદકુ જાણ;

બાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું.

૨

કેઈ છાતી કુટે શીર કુટે ચુટે કેશજ દાથે;

એ સઘળી પરી પુરણ પિઝ મરનારને માથે;

બાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું.

૪

લોક વખાણે કે ન વખાણે તે સૌ સાંખી રહીએ;

જો હૈયામાં હેત વધે તો દુખ તેને શિદ્ધ થઈએ;

બાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું.

૫

મહત્તા સમપુરણ હોય તો, રહે કુટે ન વિચારો,

જીવતાં વેર વળી ન થકે તો મરતાને વળી મારો;

બાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું.

૫

કુટ્યા થકી જો કાંઈ હોય તો, કુટે બેઈને પાણી;

શ્યા મળે તમ કુટી શરીરમાં, રાગ ઉપાધી આણી;

બાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું.

એની શોભા મસો અજગી, વજગી રહે માં વહેજ;

જેથી સુખ ઉપજે એ જીવને, પુનઃ કરો કરો કાંઈ પ્રજો;

વાલાની વાંસે રામ તાણી નવી રોવું.
 રોશો પણ તેને નવી જોશો, જોશો આંખ તમારી;
 દક્ષપતરામ કહે હીલ સાધી, માનો શિક્ષા મારી;
 વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવી રોવું.

શિયળનું ધોળ ૧૩.

(શિયળ ઝેટલે અભિચાર અથવા છીનાણુ ન કરવા વિશે.)

ખડુચર ભલે આવીયાં એ રામનું.

સુણો સમજી સફળ નર નારિયો,

જાઠો શિયળ તો મહી માય, શિયળ પાગો શ્નેહથી;

જે કામ શિયળ સારી રીતે સાચવે;

સરવે સફળ મંગલ થાય.

શિયળ પાઠ ૧

જ્ઞાના રૂપાની શોભા ન સમજાએ;

જ્ઞાના સરસ શિયળ રાગમાર.

શિયળ પાઠ ૨

જેવાં નકટાને ભુક્ષણ નાંખ્યાં;

એવા શિયળ વિના નર નાર.

શિયળ પાઠ ૩

બધે લાજ અધિક ઠીક લોકમાં;

પરં લોકમાં મુક્તિ પમાય.

શિયળ પાઠ ૪

રુખ સપતિ શિયળથી સુવિધે,

રીઝે જગ કરતા જગરાય.

શિયળ પાઠ ૫

માટે શિયળ સરવ રીતે સાચવો;

તજો કામો હરામીના સંગ.

શિયળ પાઠ ૬

જરીએ ડરીએ નહીં થરાણના ડર થકી;

ભારે ડરીએ શિયળ થતે ભંગ.

શિયળ પાઠ ૭

તજી લાજ એ અદખો ન ખોજીએ;

નહીં જોલીએ મઠ છક માંય.

શિયળ પાઠ ૮

નિમી નજરે સરળ રીતે ચાલીએ;

હાંશો મશ્કરી કરીએ ન કાંઈ.	શિયળ પાં ૬
ફાટી આંખે ફે ને કાંઈ ફાંતણ,	
તેનું ડાટીએ માટીમાં મુખ.	શિયળ પાં ૧૦
તજવી તજવી સોખવે નીત્ય તેહની;	
જેને લજવી જનેતાની કુખ.	શિયળ પાં ૧૧
ભાણુ ગાણુ તો તેહનું ધન્ય છે;	
જેણે કુળને લગાડ્યો ન ધધ.	શિયળ પાં ૧૨
ભાણું ગાણું શિયળ ન સાચવે;	
એના ભણતરમાં ઉઠી આગ.	શિયળ પાં ૧૩
હર્ધયા કુટા ખાસે ખાલ હાંશીએ;	
દેખી ફાંશોને નાશીએ દુર.	શિયળ પાં ૧૪
શિક્ષા સુંદર દલપતરામની;	
જાણી હામની શિખો જરૂર.	શિયળ પાં ૧૫

લગનમાં ફટાણું ન ગાવા વિશે ગરબી. ૧૪

ધોળકામાં ધરમશી કુલતો, મેઘાડમર ગાજે. એ રાગનું.
 આવો સૈયરખાઈ ખેનડી, ગાઈએ ગીત રૂપાળી;
 મંડપમાં મેલો હીવડો, ભલાં ધાય અજવાળાં. ૧
 આજ ઘડી આનંદની, આજ રજની રૂપાળી;
 સોનાનો સુરજ ઉગીચો, આજ દિવસ હીવાળી. ૨
 ગાઈએ ગીત ભલાં ભલાં, વેવણીને હરવાયે;
 ખાલ ખેઅદખી ન ખાલીએ, જેથી જાત લજવીએ. ૩
 ગાળી નાળીના ધજની. એતા ગાય નહારે;

આપણે ઉત્તમ કુળનાં, નહી ગાઈએ નહારે.
 જન્ય ને ભાત્ય તો જાણીએ, ખાલ ખાસે જે ઘડીએ;
 ખાસે નહારે તો નામકા, એમાં આધાં ન પડીએ. ૫
 હજમ જનની ઓરતો, જાકું ગાતાં લજવાયે;

મધ્યમ જનની માનની, ગીતે મશ્કરી ગાશે, ૬
 મશ્કરી પણ મરજનની, આપણી એવ ન જાણે;
 જરૂર ફટાણની હોય જો, કહુ એટલું જાણે. ૭
 વેળગુને કુરો બાંદરી, ગાંઠ પુછડે વાળે;
 બેરાગી કહીએ વેવાઈને, કાંધે કાંબળો કાળો. ૮
 એથી અધીક વિધે જાચરે, નીચી જનમાં ભળવા,
 આપ ભાઈ એકા સાંભળે, જેવા વેશ્યાના ભડવા. ૯
 ધીક પાંચો અવતાર એ, શબ્દ શું કહીએ જનમાં;
 કામની નહી એતો કુતરી, મરદ નહી એતો માદા. ૧૦
 મારી શીખામણ ગાઇએ, જેથી રામજી રીઝે,
 દસકત દસપતરામના, હીજમાં લખી લીજે. ૧૧

સંપ વિશે ગરબી. ૧૫

દેશમાં સંપ કરેરે સંપ કરો, હારે જે કાઈ સંપ તજીને ૧
 સુખ ગામે, તેના સુનેલા શતર જનગેરે;
 દેશમાં સંપ કરેરે સંપ કરો, ૨
 હારે તજી સંપ લણલડી આવે, તેમાં પુરત ત્રીજીને ફેરે;
 દેશમાં સંપ કરેરે સંપ કરો. ૩
 હારે જે કાઈ વીધા જમીન સારે લડતા, રાજ જાઈને
 રંડ્યા હવે રડતારે, દેશમાં સંપ કરેરે સંપ કરો. ૪
 હારે હંતુએ હંએ વિચારી નહિ જોશો, ખરેખાત છે હાથ
 માં તે જાણો રે, દેશમાં સંપ કરેરે સંપ કરો. ૫
 હારે તમે ટંટા ધરગતા ટાળો, જે જે ખાતે બાજે તે ધ
 રમ પાળેરે, દેશમાં સંપ કરેરે સંપ કરો. ૬
 હારે છજ દગા કપડ હા છોડી, આખા દેશની થઈ આ
 ખરે થોડીરે, દેશમાં સંપ કરેરે સંપ કરો. ૭
 હારે કરી સંપ કાઈ હુમર ઉઠાવો, દેશની વખત ફેલાવો. ૮

રે, દેશમાં સંપ કરો સંપ કરો. ૭
હરિ ડાઘનું સારૂ દેખીને શીઘ્ર દાઝો, તેને પુઝાડી મારવા
ન બાકારે, દેશમાં સંપ કરો સંપ કરો. ૮
હરિ માનો હલપતરામની બાણી, પક્ષપત બીજા સત પ્રમા
ણીરે, દેશમાં સંપ કરો સંપ કરો. ૯

કેકુ ન કરવા વિશે મરખી. ૧૬

તજો તમ કેકુ કરમ કરવું;	તજો તમ કેકુ ૧
જેથી થાપ ગાત તવના મરવું.	
નથી એમાં સ્વાદ કરો સારો,	
વિવેકની નજરેથી વિચારો;	
કુખી થાસે કેકુનો કરનારો.	તજો તમ કેકુ ૨
પીયે જે જન મહીરા તાડી,	
તેના કુળ દેશું દેખાડી;	
જાએ પદથી દેશ પાડી.	તજો તમ કેકુ ૩
અફીણથી કંઈક ગયા હડી,	
મમાવી ગાંઠ થડી મુંડી;	
ગુલા કુખ હરીઆમાં ખુડી.	તજો તમ કેકુ ૪
મુરખને મુરખ મળે સંગી,	
લીલાગર ભાંગ પીએ ભગી;	
અક્કલ હીણા તે તણંગી.	તજો તમ કેકુ ૫
મફર જે માજમ જે ખાશે,	
જરૂર અક્કલ તેની જશે;	
સારા સારા લોકમાં નિહારો.	તજો તમ કેકુ ૬
પીએ ડાઘ ગાંજે ગુણ જાણી,	
ધુમાડો એએ બળ આણી;	
એનીતો અક્કલ લેખાણી.	તજો તમ કેકુ ૭

તે સરવે શામ કરે તનમાં,
 અમે સાંભળ્યું વધારે જનમાં;
 આરા તમે જાની સેજે મનમાં. તજો તમે કેદો ૮
 ન આશી પાક કહી પ્રીતે,
 નેથી અતુલાઈ ઘટે આતે;
 રહેજો રૂપ માણસની રીતે. તજો તમે કેદો ૯
 પ્રભુ પદો જે હોલમાં ઊરાંએ,
 કહી એવું કરમ નહીં કરીએ;
 શિખામણ સારી રહે ધરીએ. તજો તમે કેદો ૧૦
 જનાવી ગરબી ખાડુ સારી,
 સુણી જે દેશે વીસારી;
 તેના મુખ ઉપર પેળારી. તજો તમે કેદો ૧૧
 વારે વારે શું કહીએ વારે,
 શ્નેહ કરી કહુધું તમે સારે;
 માનો દલપત કેહે કહ્યું મારે. તજો તમે કેદો ૧૨

ગરબી ૧૭.

કેદીની સ્ત્રીને પસ્તાવો તે વિશે,
 મા મુજને કેમ હીધારે કેદી કંથને,
 કાહાડી સોધ્યાં કીયાં જનમનાં વેરજો;
 જન્મ સમે નવ આણ્યો મારા અંતને,
 મળથુળીમાં ઘોળી ન પાચું ઝેરજો. મા મુજને ૧
 હછેરી નાખીરે જળતી આગમાં,
 હગરબાનો નથી હવે ઉપાયજો;
 ભાગવવું દુખ લખ્યું મારા આગમાં,
 રજની દહાડા રહેતે વીતી જાયજો. મા મુજને ૨

આનંદ મારી મતી લાંબો થઈ,
 તરામ નહી જો તડકે તોડ્યો ભપજો;
 કરમ તણી કાણીરે કયાં ભવે કહી,
 છાંપ કુવાની કુવા વિશે સમાપજો. મા મુજને ૩
 શું કરવું જીવે આ સંસારમાં,
 હવે મરે તો આનંદ હતા થાપજો;
 સાત જન્મ પામુરે શોક અપારમાં,
 પાર ન આવે કરતે કોડ ઉપાવજો. મા મુજને ૪
 રમવું ને જમવું ના મુજને નવી ગત,
 ગાયે હોયો ફુપનાં માટાં આડજો;
 એ ફુપથી છોડાવે મુજને આ સત્ત,
 પુરણ ગાનું પરમધરનાં પાડજો. મા મુજને ૫
 ફરી જન્મ ધરશું ત્યાં સુખ પામશું,
 આ અવસરનો એજે ગયા અવતરજો;
 દેવું કહણ રાખીને હિમત રાખશું,
 ભાગે લખીએ દેવે આ ભરથાજો. મા મુજને ૬
 પાપ નથી કીધાં મેં આવડાં આ પજો,
 પ્રગટી આપ્યાં પેલાં ભવના પાપજો;
 લેખ લખ્યા દેવે તે દાખ્યા નવ ટોજો,
 કરમ કરે તે ન કરે માને પાપજો, મા મુજને ૭
 હીલમાં એમ સમજીને ફુપ ન માનણું,
 રાખું હાં આમાં કેના ઉપર રાશજો;
 ભવ પેજે કીધાં તે ભાગવી છુટણું,
 દલપતના સ્વામીને ન દેવો દોશજો. મા મુજને ૮

(૧૫)

ગરબી ૧૮

કેફીના ઘરનો હેવાલ.

કેફી સેપર જેનો કંથડોરે, તેના પુરણ પાપ;

મનમાં ઉઠાસી મટે નહીં;

હારે તપે તનડામાં તાપ.

કેફી ૦ ૧

એવો દીસ અળખામણીરે, જાણે જીવનો ટંગેલ;

આડા ખોલો અફીણીઓ,

હારે એના ગાત્ર ગળેલ.

કેફી ૦ ૨

એક ટકાની નહીં આખરે, પીટા ચાટાનો ચોર;

દાદાડો દોરાએ દરબારમાં,

હારે પુઠ લોડાનો સાર.

કેફી ૦ ૩

અપોઆએને ઘણો આખરુરે,

હાંતો જીંધે કાં ગાય, રણવાની શકુની રહે નહીં;

હારે રંડું રંડાનું ખાપ.

કેફી ૦ ૪

ખારથી આવે એ બાકજોરે;

હીણા દેખાય હાડ, ખુણે ઢાળીને પડે ખાટસો;

હારે બધરી છઈઆનો કાળ.

કેફી ૦ ૫

ખાળકને ખાવા નહીં ખાજરીરે,

પીટા પ્રગટે ઉકાંદ, છતે ધણીએ બગે છાતડી;

હારે વેડે રંડાપો રાંડ.

કેફી ૦ ૬

લાજ હીણો લેએ નહીરે, જાશે તરણાથી તોલ;

તેવા અફીણના તોરમાં,

હારે ખાસે જુડેરા ખાલ.

કેફી ૦ ૭

ટાઈ ટાઈ વખત થાય કેફી પહોરે,

દેખા કુટો હેરાં, તોએ શીખ દલપતરાગર;

હારે હલીખારે ન કાન.

કેફી ૦ ૮

(૨૬)

અરબી ૧૯

સળળનોએ કેડ કરવાનો વિચાર ન રાખવો.
સળળ સાક વિચારી, સારી શીખામણ મન પરીએછ;
જેમ તેમ મુખ ખોલાએ, નયો હીલ માંહી કરીએ.
કેડ ન કરીએછ
તાળી પાડી તોષ દેખાડી, કહુધું દાહાડી દાહાડીછ;
માર વેણ તમે માનોનો, તજ્જલે દાર તાડી. કેડ૦ ૧
કેડ કરવાથી ઘટશે ભાઈ, ચીનમાંથી મતુરાઈછ;
જન ખરચી લેવી લુચાઈ, જાદી એ મુરખાઈ. કેડ૦ ૨
જાજ ઘટેને કાજ ન સુધરે, એમ ન વિચારે અંધોછ;
સાર નથી એમાં કાંઈ અંતે, ધર ખોવાનો પંધો. કેડ૦ ૩
વેદ પુરાણ કુરાન હોતાએ, જોજો હુતે તપાસીછ;
એ લક્ષણ તજવાથી મળશે, સધજેથી સાચાથી. કેડ૦ ૪
કાજ મુલાનો મત એજે, મત જે અપારનોછ;
હિંદુમાં જોઈત્યાથી, પણ દોષ ધણો દારનો. કેડ૦ ૫
દાર સાર માર તાર, ચોરખાનું ચિત થાશેછ;
કોઈક સત્રે સાંકડામાં આવી, જીવતેમાંથી જશે. કેડ૦ ૬
વચ્ચ તજીને લાજ વિનાના, ખરચી રીતે રખડીછ;
કહે દજપત કરમાં હોવો બઈ, કોઈ કુવામાં ન પડશે;
કેડ ન કરીએછ.

અરબી ૨૦

કેડના અવગુણ વિશે

કેડી સાકા કેડ તણા અવગુણે કહું કું કેટલા,
નીરલજ નર જે કેડ તણા કરનારે જગમાં નેટલા;
આ જગમાં જે નર કેડ કરે,

- તેના તનમાં રોગ અનેક હરે;
તેના નીરવે જગમાં લાજ નરે,
કેહી લોકા કેહી મૂળા અવગુણરે ૬૬૬ કેટલા. ૧
- તેના બાળક ખુજરીને રડશે,
તેને લેહેલાવાળા નીત નડશે;
પછી ગમરાઈને બહરીને લડશે,
કેહી લોકા કેહી તાણા અવગુણરે ૬૬૬ કેટલા. ૨
- નીત્ય નવજી ફરીપાદે પારે,
કપડાં હરરાજે વેચાશે;
કેહી સરકારે દોરારે,
કેહી લોકા કેહી તાણા અવગુણરે ૬૬૬ કેટલા. ૩
- એ ભાન થઈ લુલો ભમશે,
નરસી જગપામાં જઈ રમશે;
અભીમાન તણ માળો ખમશે,
કેહી લોકા કેહી તાણા અવગુણરે ૬૬૬ કેટલા. ૪
- તેને ધર ધૂધો નડી હાથ ચડે,
લગી લુલો જાશે કેહી વડે;
તેને રસ્તો સીધો નહી જડે,
કેહી લોકા કેહી તાણા અવગુણરે ૬૬૬ કેટલા. ૫
- એવો અકલહોણો કેણ હશે,
ધન ખરચોને દુખીયારો થશે;
કેણ મરવા સામ પુર જશે,
કેહી લોકા કેહી તાણા અવગુણરે ૬૬૬ કેટલા. ૬
- નધારે એમાં સ્વાદ કયો,
કેહીયો હમટા હેરાન થયો;
વળી મરીને જમને હાથ જશે,
કેહી લોકા કેહી તાણા અવગુણરે ૬૬૬ કેટલા. ૭

તમે વીરમતથી વિચાર કરો,
 વળી પરમધરથી કેક કરો;
 દલપદની વીનતી હીલ ખરો;
 કેરી સોડા કેર તાણા અવગુણરે કહું કહું કેટલા.

કળીકાળમાં કેરીને ચેતવણીની ગરબી. ૨૧

એક કારણ કહું કળીકાળનુંરે સોલ;
 જાણા અધરમ વિકરાળનુંરે સોલ.
 જે કાઈ લંકાના વાંશી મધુ પીવતારે સોલ;
 આજ યયા છે આવી જીવતારે સોલ.
 હપર વેશ તે જાયા વાણનારે સોલ;
 આહાર કરે તે કુંભકરાણનેરે સોલ.
 સારાં શાસ્ત્ર ભણીને ભુલા પડેરે સોલ;
 રસ્તો છોડીને રત્નમાં ચડેરે સોલ.
 જાઓ વરાણ કરમ નીચુ કરેરે સોલ;
 નામ શીવ શક્તી તાણુ ખરેરે સોલ.
 જેનો સ્પર્શ યજ્ઞથી નાહાવું પડેરે સોલ;
 કહેશે મધુ તે દેવીને ચડેરે સોલ.
 જેમાં માંસથી દોષ જોડો રહેરે સોલ;
 તેણે પીવામાં પુન્ય છે કહેરે સોલ.
 એતો વેદના પૈરી રાવણ વંશનારે સોલ;
 કાંતો કુટુંબી કેસો કસનારે સોલ.
 મધુ જીવતી લાવે છે જીવંતુ આલવેરે સોલ;
 ભાળા સોડાને ધણા ભાળવેરે સોલ.
 કહેશે એક પુરાણ વાત છે કહીરે સોલ;
 મધુ પીવામાં પાપ છે નહીરે સોલ.

જીડો શ્લોક બનાવે મધુપાનનારે લોહ;	
સમજાવે જીવ અગનાનનારે લોહ.	૧૧
જે કાઈ દુષ્ટ કરમ એવું આચરે લોહ;	
માત્રીક નામ તેહનું ધરે લોહ.	૧૨
નીચ વરતુનાં નીચપણું જે હનુંરે લોહ;	
તીરથ કરાવે નામ તેહનુંરે લોહ.	૧૩
અંધ વાંચે સભામાં શુભ પરમનારે લોહ;	
હીલમાં ભરેલું દુષ્ટ કરમનારે લોહ.	૧૪
તેમાં નામ ધરાવે દેવી બાળનુંરે લોહ;	
કરમ કરે તે ચંડાળનુંરે લોહ.	૧૫
ભોષા લોડા ભોળાશો નહીં ભરમનારે લોહ;	
નથી એ વાત કાઈ ધરમનારે લોહ.	૧૬
એવા દેનાની વાત માનશે નહીંરે લોહ;	
વાતો એ વેદમાં નથી કહીરે લોહ.	૧૭
એવું કરવું તે સારે કાણ જાણશેરે લોહ;	
વાદ સભામાં કાણ તાણશેરે લોહ.	૧૮
માય છપ્પા ગૌમાંસ પાપ છોડુ છેરે લોહ;	
તેથી મહીરા પાપ ત્રાડુ છેરે લોહ.	૧૯
એવી રીતે લખીયું છે શાસ્ત્ર સરવનારે લોહ;	
ગણતા નથી તે પાપ ગરવનારે લોહ.	૨૦
કહ્યું માનીને દલપતરામનુંરે લોહ;	
કરવું ન કામ હરામનુંરે લોહ.	૨૧

ગરબી ૨૧

કેફીની બધરીના મહિના.

કારતક મહીને કેફી જોનો કંથો સાહેલી,

આ એ અખળાના દુઃખનો નાવે અંત સાંભળ સાહેલી;
 દાવશ થટે ને રજની ખાટી થાશે સાહેલી,
 આ કેફીની અખળાના કેમ દીન જાણે સાંભળ સાહેલી;
 હીમાળાનો શીતળ વાયુ વાયે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જન્ય રતંભળ સાહેલી. ૧
 આ માગશર મહીને સુખ પામુ શી પેરે સાહેલી,
 આ કેફી કે તો માંડ્યો અકરાકર સાંભળ સાહેલી;
 આ ઉપજ ખરચની વાત કરી નવ જાણીરે સાહેલી,
 આ ખાઈ ખેઠા નીજ ખાપ તણી કમાણી સાંભળ સાહેલી;
 પડ્યો રહે કાંઈ કેફી રક્તા માંપરે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જન્ય સાંભળ સાહેલી. ૨
 પોસે તો પર વેચી ખેઠા પાપીરે સાહેલી,
 આ પીપર જવાની રજત વહુને આપી સાંભળ સાહેલી;
 જીભ મુજને પરણવું એવું પાપરે સાહેલી,
 આ પેલા ભવનાં દુશ્મન માને ખાપ સાંભળ સાહેલી;
 એ રતમાં સાસરે જવું સૌ ચાહેરે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવા રીતે કેમ જન્ય સાંભળ સાહેલી. ૩
 આ મહીનામાં ખાલે લોક વસંતરે સાહેલી,
 આ તે દુખાણી કેફી કે જોનો કંથ સાંભળ સાહેલી;
 વન પાલોઆં આંખે આવ્યો ખાહોરે સાહેલી,
 આ દુખાણીને સુખ નથી આણ કે પોહોર સાંભળ સાહેલી;
 ભર ગાન રાણી પીઠ મળવા મન પાપરે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવા રીતે કેમ જન્ય સાંભળ સાહેલી. ૪
 કૃમાણમાં નરનારી એકે હાગરે સાહેલી,
 આ કેફીની અખળાને અંતર આગ સાંભળ સાહેલી;
 રમે જમને હસે મળી નર નારે સાહેલી.
 આ કેફીની પાણીની ખાપ માર સાંભળ સાહેલી,

જીવુને રાધુ ધર ખુણા માંપરે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જન્ય સાંભળ સાહેલી. ૫
 ચર્ધતરમાં કેમ ધારજ રાખુ ચીતરે સાહેલી,
 આ કેદ કરે કેદીયું નીતને નીત સાંભળ સાહેલી;
 એ પરમધર કેમ આવો વર આપ્યોરે સાહેલી,
 આ એ વરથી તો અતી ભલો રંડાપો સાંભળ સાહેલી;
 લેહેણાવાળાની ફરીઆદો પાપરે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જન્ય સાંભળ સાહેલી. ૬
 વોલખતે આવ્યો મહીનો વર્ષાખરે સાહેલી,
 આધિમધ એ લીલ પાપ ખળીને રાખ સાંભળ સાહેલી;
 સુરજ તપે તો છતર આકુ રાખુરે સાહેલી,
 આ લીલ લોભે તે કાની આગળ રાખુ સાંભળ સાહેલી;
 રજની થયીને દહાડો ઝાટો પાપરે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જન્ય સાંભળ સાહેલી. ૭
 જેડ તો જીવલડો જળવા લાગ્યોરે સાહેલી,
 આ કેદીની અખળાનો આનંદ ભાગ્યો સાંભળ સાહેલી;
 પગ લોભે તો માગડીયો લઈ પારે સાહેલી,
 આ કાળજડું લાગે તે કેમ કરી કાંઈ સાંભળ સાહેલી,
 કેદીડાને દોઈ કહે ન સમજાયરે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જન્ય સાંભળ સાહેલી. ૮
 અશાડ ચંડી આવ્યો એ ધનધોરે સાહેલી,
 આ ઝાટો હરખ ધરીને જાણે માર સાંભળ સાહેલી;
 કેદી કંથ ખંધીખાનામાં ખાહાયરે સાહેલી,
 આ પરણીની લીલમાં એ રત સાલે સાંભળ સાહેલી;
 લીલી ધરા વિષ વિષનાં અન વવાપરે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જન્ય સાંભળ સાહેલી. ૯
 આવજીમાં એ ધીવ પુલ નહી દીધરે સાહેલી,

આ દેવે મુજને કેફીને કર દીધી સાંભળ સાહેલી;
 ચિત્ત ટળે તો બસની બુઠો ચોરે સાહેલી,
 આ એ સગપણ કરનારો મરણે જોર સાંભળ સાહેલી;
 ભાગ્યવંતી જે પેઢ સાથે સોહાયરે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જન્ય સાંભળ સાહેલી. ૧૦
 ભાઈએ ભરજોબન એજે જન્યરે સાહેલી,
 આ કેફીની બધરીને કેમ મુખ પાપ સાંભળ સાહેલી;
 નહીંએ આત્મા પુણ જળનાં પુરે સાહેલી,
 આ પેઢ સાંભળતે આગ જળે છે ઉર સાંભળ સાહેલી;
 માજે ખેરી પંખીડાં મહલાયરે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જન્ય સાંભળ સાહેલી. ૧૧
 દીવાળીના દહાડા આસો માસે સાહેલી;
 આ કેફીની બધરી તો નીત હાથ સાંભળ સાહેલી;
 રત્ન જમને ધરે નવા શણગારે સાહેલી,
 આ કેફીની નારીને નયણે જળ પાર સાંભળ સાહેલી;
 ગુણવંતી મળી મળીને મરણા ગાયરે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જન્ય સાંભળ સાહેલી. ૧૨
 માસે અધીકમાં અધીકપણે શું કહીએરે સાહેલી,
 આ પેઢ પંધાપાને એકલા કેમ રહીએ સાંભળ સાહેલી;
 એ વરથી મુજને જોડાવા પાયરે સાહેલી;
 તો દત્તપત્ની સ્વમીને લાગુ પાપ સાંભળ સાહેલી. ૧૩

ગરબી ૨૨

કેફીના અવગુણ વિશે.

શીખ કહુંછું તે સહ સાંભળેરે,
 ફેલ વીચ અફીણ હો લાભ;

લાલ કસુંબા નવ લીજીએ.
 અવગુણ આઝા અફીણમારે,
 એધી હોપ છે અક્કલ હીણ હો લાલ;
 લાલ કસુંબા નવ લીજીએ.
 માહોદે ચહેલ ચઢીને ખેસતારે,
 અફીણધીજ એજ થપા હરરાજ હો લાલ;
 લાલ કસુંબા નવ લીજીએ.
 જે નર ભોજન જમતા ભાવતારે
 રડતાં દીઠા અનને કાજ હો લાલ;
 લાલ કસુંબા નવ લીજીએ.
 પાહન રથ ઘોડાને પાલખીરે,
 માલ્યા પગ પાળા નજ તેહ હો લાલ;
 લાલ કસુંબા નવ લીજીએ.
 રાતા માતા શરીરે શોભતારે,
 દીઠા તેહના દુરખળ દેહ હો લાલ;
 લાલ કસુંબા નવ લીજીએ.
 જે નર ચતુર શીરોમણી જગતારે.
 નીરખાંતે નીંદ્ર લે નેણ હો લાલ;
 લાલ કસુંબા નવ લીજીએ.
 જે નર ખહુ પુદીધો ખાલતારે,
 તે નર ભાખે ભાગાં વેણ હો લાલ;
 લાલ કસુંબા નવ લીજીએ.
 જેની અતી સંભાળતી આખરે,
 તે નર લોકમાં નીંદાએ હો લાલ;
 લાલ કસુંબા નવ લીજીએ.
 જેનું સાંચપણું ખહુ માનતારે,
 તે સાચ થતા સમ ખાપ હો લાલ;

લાલ કસુંબા નવ લીલચ્ચે,	૮
તોપણ સાચ મનાયે નહીં તેહનું,	
સરવે ભોઠ તજે વીધાસ હો લાલ;	
લાલ કસુંબા નવ લીલચ્ચે,	૯
તે નર ફુનીઆમાં જીવતા મુયોર,	
સારું મનુષ્ય ન યેસે પાસ હો લાલ;	
લાલ કસુંબા નવ લીલચ્ચે,	૧૦
ખડુ દુઃખ હો એકવા અંધારાં,	
કાઈ હીન કર મુગની હોય હાલ હો લાલ;	
લાલ કસુંબા નવ લીલચ્ચે,	૧૧
પૃથવી ઉપર પગ ધસવા પડે,	
તે થડી આવે જાહેરે ફીણ હો લાલ;	
લાલ કસુંબા નવ લીલચ્ચે,	૧૨
જે કાઈ તજસે વસ્તુ કેફની,	
રાજ પાસે શ્રી ભગવાન હો લાલ;	
લાલ કસુંબા નવ લીલચ્ચે,	૧૩
શીક્ષા સુંદર કલપતરામની,	
સજન સહ ધરજે કાન હો લાલ;	
લાલ કસુંબા નવ લીલચ્ચે,	૧૪

ગરબી. ૨૩.

સારા માણસે કેફીની સંગત ન કરવો.

રાગ ધોળ.

સજન સખજાએ કેફીનો સંગ ન કરવો, ૨૩.
સમજી કાળા સાપ સરીખા પાપ મણી પરહરવો;

સજ્જન સધળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો, ૧

હર પીએ તે દેત્ય સરીખા, હદો પીસવાસ ન કરીએ;

ભાંગ પીએ તે ભાંગીઆ જોવો, તેથી વેગળા રહીએ;

સજ્જન સધળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૨

પીએ તાડી તે પરેત સરીખા, અફીણ ખાય તે હુવો;

માંડળખોર તે માંડીઆ જોવો, તે પણ તજીએ તેવોર;

સજ્જન સધળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૩

સંગ કર્યાથી અંગ વળગશે, રંગ જશે ખાલાઈ;

મનમાં હશે ભ્રમંગ ધણા તે ભંગ થશે સહુ બાઈ;

સજ્જન સધળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૪

પ્રથમ અફીણના પેસા નહી લે ધરનું પાસે પોળી,

વળગાડોને થશે વેગળા રહેશે આંખિ ઓળી;

સજ્જન સધળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૫

સજીને સરખા કરવા ડોલે, ખામે ચાત ખનાવી;

નાક કંઠે જેમ નાત વધારી, ભોળાને ભરખાવરે.

સજ્જન સધળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૬

ખરો ધણા શુણ ગારો, પીશેને વળી પારો;

જાશે જર જોખન કુખ પારો, પછી ધણા પસ્તાશેર;

સજ્જન સધળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૭

આવા ખાખતે ઝલી ઊંચા, લુચ્યા દુરગુણ લેશે;

સૌરા સજ્જન સંતાપથી સુણીને દોશ વીસારો દેશે;

સજ્જન સધળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૮

દોષ તજે સંતાપથી સુણીને, રોશ ગમ્મતારાખો;

દલપતરામ કુતીયાં મધે દેખે તેવું ઘણેર;

સજ્જન સધળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૯

ભરથાર વશ કરવા વિશે.

- અલખનોરે અખમાત જોવાને જઈએ, એ રાગની છે.
લલના નહીં થાય લગાર કામણ મંત્ર કશે. ૦
- આ મંત્ર કરો ઉચ્ચાર વશ ભરથાર થશે. ૧૩.
- પ્રાણ થકી પીઠણ છે પ્યારા, ન્યારા ન રહો નાથરે.
સરવ થકી લાગોછો સારા, હું વેચાઉં તમ હાથ. કાં ૧
- તન મનમાં રહું સાજી તાજી રાજી દેખુ રાજરે.
જો કહી જાણ્યું કાંઈ કુરાજી.
હું પ્યાં દરીએ જાજી કામણ ૨
- માત પીતાએ માટી કરીને, હેતે સાંપો હાથરે,
સુખ આપો કે દુઃખ આપો, તમ છે મસ્તકના નાથ;
કામણ મંત્ર કશે. ૩
- જુણ સાગર ગંભીરછો સ્વામી, હું અવગુણ ભરી આજરે.
પોતાની ગણી પ્રેમ નીભાવે, પાંડુ ગ્રહચાની લાજ;
કામણ મંત્ર કશે. ૪
- સ્નેહ તમારો જોઈને સ્વામી, જામી મીલકત જોમરે.
ખુખ ખુશી થઈ ન રહો પામી, પામો પુરણ પ્રેમ;
કામણ મંત્ર કશે. ૫
- ભકું કરકું ભગવતે મારો, સફળ કરવો અવતારરે;
એહેર કરી મન ગમતો આપ્યો, તમ સારવો ભરથાર;
કામણ મંત્ર કશે. ૬
- સગા સરવ તમ સાર તજ્યા, તજ્યા સૈયર સંગરે;
દોસ્તી સરવની દુર કરી, હું રામો તમારે રંગ
કામણ મંત્ર કશે. ૭
- આભ જીએને નીચે આવની, અવર નથી આધારરે; ૮

આશા રાખુ એક તમારી, છો સુખના દાતાર;

કામળ મન કશે.

જો સુંદરીને જોઈ સ્વામી, તો શોભે શણગારે,
નહી તો તે શણગાર સરવ છે, આગ તાણા અંગાર;

કામળ મન કશે.

કુનીઆમાં નર તમને દેખુ, ખીજ લાલ ફીરે

તુરંત ગણુછું તે સંધ્યાને, હોય અમોર વજર;

કામળ મન કશે.

જળ જલને જળ સંગાથે, જોવી પુરાણ પ્રીતરે,

પણક પડે જો દુર તરફે, એજ અમારી રીત;

કામળ મન કશે.

પાર ન જો પ્રીત પરણતાં, સ્થીર બેસી એક ઠામરે;

રાત દીવશ કવીતા રચનાજો, રચસે ફલપતરામ;

કામળ મન કશે.

ગરબી રહ

ધોળ.

જ્યારે રામચંદ્રજી તથા લક્ષ્મણ વનવાસ આરંભ્ય ત્યારે
સીતાજીએ કહ્યું કે હું પણ સાથે આવીશ તે સમયે રામ

ચંદ્રજીએ કહ્યું કે તમે પીપર જાઓ તે સમયે ધોળ.

“મામરે માધા મુલનું” એ રાગનું છે પણ દોઢ જલસ્તી છે.

રામ લક્ષ્મણ વનમાં સીધાવતા, સતી સીતાને આવતા

સાથ કહે રહુનાથ, પધારો પીપર ભણી.

નહીતો આહીં રહો સસરાના રાગમાં, હેને હળીમળી સાસુ

સંગાથ; નહીતો જોડી હાથ, પધારો પીપર ભણી.

અમે વસ્તીમાં નહી વશોએ વીનતા, અમે કરશું જઈ

- વનવાસ; તમા પાસા તાસ, પધારો પીપર ભણી. ૩
- સાથે રથ કે ચોક નહી રાખીએ, નહિ રાખીએ ઘાસી કે
ઘાસ; કાઈ અમ પાસ, પધારો પીપર ભણી. ૪
- તમે ઠાઠનો પથ કીધો નથી, મરણે મલિવાથી પાસા
થાડ; લીટી એવો નાક, પધારો પીપર ભણી. ૫
- અમ વનદુષ્ણ ખાઈ ખુશોમાં રહીશું, કાઈ કિવચતો કેવળ
શાક; વીના લુણ પાક, પધારો પીપર ભણી. ૬
- વનમાં નથી મંદીર નથી માળીઆં, નથી પોઢવા કાજ
પલંગ; રંગીત નવરંગ, પધારો પીપર ભણી. ૭
- ઠરશું ઘાસ કે પાનની ઝુંપડી, સુવા સાથે ખુએ અંગ;
એમાં શો ઉમંગ, પધારો પીપર ભણી. ૮
- કનમાં હીરના ચીર તો નહિ મળે, વનમાં નહિ મળે ફી
તા કુલેલ; કે તેલ પુલેલ, પધારો પીપર ભણી. ૯
- વનમાં નહિ મળે શાણી સાહેબીઓ, કરશો કે સંગે ખાંતે
થી એલ; ઉનંગ ભરેલ, પધારો પીપર ભણી. ૧૦
- વનમાં પાનકો રહેલે રાક્ષસ બચ્ચા, ત્યારે તરફ ફરેલે બહુ
જોગ; જેનું માથું જોર, પધારો પીપર ભણી. ૧૧
- વનમાં વાઘ વરને વાંદર જોવા, ઘણા વિખરે જનાવર ધોર;
ખયે નહિ ઠોર, પધારો પીપર ભણી. ૧૨
- ઉશ્નકાળે વાણે ઉના વાયરા, એવું દેખીને ધાસી ઉઠાશ;
જ્યારે જોઠ માસ, પધારો પીપર ભણી. ૧૩
- વરસે યથ ને અમકશે વીજળી, તેવે ઠાણે તો તરે તમે
વાસ; નહિ છત્ર પાસ, પધારો પીપર ભણી. ૧૪
- મોઢા પર્વત દેખીને માનની, તમે નજરે જોયા નહી જમ;
હીંડે ખાવા ખાય, પધારો પીપર ભણી. ૧૫
- તમે રાજ કન્યા કાપા કામળી, વનવાસનાં દુખ ન વેઠાય;
કાપા કરમાય, પધારો પીપર ભણી. ૧૬

- ધરમાં અંધારૂં દેખો ડર ધણા, નથી નીસરમાં હરી ધર
ખાર; હો નાનુક નાર, પધારો પીયર ભાણી. ૧૭
- તમે બાળક વપ વર્ષ સોળનાં, નથી સંઠ વેડ્યાં લગાર;
તમે ડોઈ વાર, પધારો પીયર. ૧૮
- પરાણી આવીને પીયર મયાં નથી, તમને મળવાને, ઈછેછે
માય; એયે ચીત ચાપ, પધારો પીયર. ૧૯
- રાજ્ય જનકજી તમને ઝાંખે ધણા, તેના સંદેસા આવે સ
દાય; તેડાં પાછાં જાપ, પધારો પીયર. ૨૦
- ભાત ભાતનાં ભોજન ભાવતાં, તમને શ્રાકલશે મહોપાળ
પુરાવીને ધાળ; પધારો પીયર. ૨૧
- અમ અવધે ફરીને જ્યારે આવીશું, સ્નેહે મેશું તમારી
સંભાળ ત્યારે તતકાળ; પધારો પીયર. ૨૨
- રૂડી મીઠીલાપુરી મન માનતી, તેમાં પામસો પરમ વિ-
રામ હો બાપનું મામ. પધારો પીયર. ૨૩
- ગોરી તમને ગમે તેમ હું કરું, એમ દલપતરામનો રામ;
કહે રાજરામ; પધારો પીયર. ૨૪

ગરબી ૨૬.

સોતાજીના જવાબનું ધોળ.

રામ ઉપર પ્રમાણ.

એવું સાંભળીને સોતાજી કહે, સુજો સુંદર શ્યામ મુખજી
પ્યારા મારા પ્રાણ; સાથે રાખો સ્નેહથી.
જુદા પડવાની વાત વાહાજી કહે, તેતો જાલ લાગે તી
આ બાણ; રંધુકુળ બાણ; સાથે રાખો. ૧

જ્યાંથી જ્યાં તમે ત્યાં ધર માફરું, તમથી વેમળી તે પર

- દેશ; હું જાણું હજી, સાથે રાખ્યાં ૨
તમે જોગીનો વેશ જો પારશા, તો હું જોગીનો ધર વેશ;
જરા કરે કરા, સાથે રાખ્યાં ૩
સ્વામી તમરે સુખી તો સુખ માહરે, તમે દુખમાં તો દુઃખ
માહરે દે; એમાં શો સંદેહ; સાથે રાખ્યાં ૩
જો કોઈ પરણ્યા પછી રહે પીયરમાં, અવતાર બળો ધીક
એહ, મુવા જીવી તેહ; સાથે રાખ્યાં ૪
સ્વામી તમે વિના મંદીરને મળીયાં, ભાસે પરવત ખાટા સ
માન; વસ્તીતો વેરાન; સાથે રાખ્યાં ૫
માહા વનમાં ભરી વસ્તી ભાસશે, બ્યારે પામીશ દરશન
દાન; કૃપાના નિધાન; સાથે રાખ્યાં ૬
જો સસરાને માત પીતા સહ, ભલે જીવો કરો રૂડાં રાજ
મને મહારાજ; સાથે રાખ્યાં ૭
સ્વામી શું કરે ભાઈ ભોળાઈને, સ્વામી શું કરે સર્ધપર
સમાજ, કેનું નથી કાજ; સાથે રાખ્યાં ૮
સાચુ મગપણ જગમાં સ્વામી તણું, બાળે સ્વામી સધળો
સંસાર, કુટુંબ પરિવાર; સાથે રાખ્યાં ૯
મારા લાડ જાણજી તમે લાલજી, ખીજો નથી આંસુનો
લોનાર, કે એકે આધાર; સાથે રાખ્યાં ૧૦
કાયા પ્રાણ ધરો જો જુદા રહે, તો હું તમથી જુદો પડી
જેક, રહું તજી દેક; સાથે રાખ્યાં ૧૧
જો કોઈ જગથી જુદો પડી મંજી, રાજે દુધમાં કરી
બિવેક, જીવે પળ એક; સાથે રાખ્યાં ૧૨
તમે સુખના સાગર રહો વેગળા, પછે શું કરે રાજને પાટ;
હવેલીના કાક, સાથે રાખ્યાં ૧૩
મને હીરના ચાર ગમે નહિ, મને ન ગમે ધરાજાના ધાટ
મટાડો હિમાટ; સાથે રાખ્યાં ૧૪

હુંતો તમને હીઠે થાઉં દેખતી, આજી હીઠે તો આંધળી
ભીંત જનમની એ રીત, સાથે રાજાં ૧૫

જેતો રોહ તોડી સરવ લોકથી, આંધી તમ સંગે પુરાણ
પ્રીત, ચોરાયું છે ચીત; સાથે રાજાં ૧૬

જમવું છવન તમથી-નુદા પડી, હોય વિધવિધનાં પડવા
ન, તે વિખના નિશાન; સાથે રાજાં ૧૭

હરીએ ભોજન તમ સાથે ભાવતાં, હોય કુવળ શાક કે
પાન; તે જવા સમાન. ૧૮

સ્વાગી તડકાને તાપ વર્ષશાખના, તેતો બાણીશ ચંદ્ર પ્ર
કાશ; રહે તમ પાસ, સાથે રાજાં ૧૯

મુજને જલ્લી જે પંથ પધારશો, આવી મળવાની ન થર
શો આશ; નહીં પામું નાશ. સાથે રાજાં ૨૦

ઠરતી વાત ઢળી પડી થરણીએ, નારી જનકી થઈ નિ
રાશ, કહે લેતી સ્વાસ; સાથે રાજાં ૨૧

દયા કરી દેવ દલપતરામને, સતી સીતાને દેખી ઉદાશ;
જતાં વનવાસ. સાથે રાજાં ૨૨

ગરબી ૨૭.

રામચંદ્રજી ને સીતાના કાગળોના ધાળ.

માઝે માધા મુલનું એ રામ.

સ્વસ્તી થી પુરી બંકા સાહામણી,

જ્યાં રાજે છે જનક કુમારી,

પ્રીતમ બજે પ્યારીને.

રાહો અખંડ એવાતન તમ તણું,

જિવી આશીશ વાંચો અમારી;

પ્રીતમ બજે પ્યારીને.

- ગોરી દેવના જોગે જુદા પડ્યા,
 પણ પ્રાણ મારા તમ પાસ;
 પ્રીતમ લજે જુધારીને. ૧
- ખેસુ ખાગ ખગીએ કે ખંગલે,
 રહુ તમ વીના અધીક ઉદાસ. પ્રીતમ લજે ૨
- તારા સ્નેહ ઘડી ઘડી સાંભરે,
 તારા ભાવ ભુલ્યો કેમ જાણ. પ્રીતમ લજે ૩
- મારે અરથે તમ ખાળાપાણ થકી,
 તજ્યો સદ્ગુણ પીપર પરિવાર. પ્રીતમ લજે ૪
- મારાં લેશ વચન નથી લોપીઆં,
 નથી કોપીઆં કહીએ લગાર. પ્રીતમ લજે ૫
- તારી નમ્રતા અઅદથી ગળી,
 બળી શોભીતો શાંત સ્વભાવ. પ્રીતમ લજે ૬
- જેથી મનની ઉદાસી તરત મટે,
 તારા ખ્યાલનો એવો ખનાવ. પ્રીતમ લજે ૭
- ગોરાંદે ગુણ કેમ તારા વીસરે,
 કેમ વીસરે વિનાય ભર્યાં વેણ. પ્રીતમ લજે ૮
- હેત વસ્તુ વદન તારે વીનતા,
 મારા નીરખવા તજ્યો છે નેણ. પ્રીતમ લજે ૯
- હોવશે તુજ વીના હીલમાં ગેરે નહી,
 પીવું પાણી કે જમવું અનાજ. પ્રીતમ લજે ૧૦
- રાતે રાઈને આંખો રાતી થઈ,
 લોક પુછે તે આવે છે લાજ. પ્રીતમ લજે ૧૧
- ગોરી મનમાં ધારજ ધરી રાખવી,
 કાલે ભાગશે ભવના વિલોગ. પ્રીતમ લજે ૧૨
- જેથી રોઝે આપણા જગપતી,
 એવો અદોનીશ હરવો ઉદોગ. પ્રીતમ લજે ૧૩

જે જે વ્રથ પાડીશીએ શુભ છે,
 તેને પ્રીતથી કહેને પ્રણામ. પ્રીતમ લખે ૧૪
 વંભીશીએ આરા મીત્ર પવિત્રને,
 કહેને જરૂરનું હોય ને કામ. પ્રીતમ લખે ૧૫
 નોઈતી નસ્ટુ જરૂર મંગાવજે.
 કશો વાતે મુઝાશો ન મન. પ્રીતમ લખે ૧૬
 કાલે દેખીશું હીવશ આનંદવા,
 જાણી વીસરી આ દુઃખ ભર્યા દન. પ્રીતમ લખે ૧૭
 જે જે પ્યારી તમારી સાહેલોએ,
 તેને પણ આશ કહેને જુદાર. પ્રીતમ લખે ૧૮
 સાસુ સસરાની આસીશો સુંદરી,
 મળશે ભામનીને ભરધાર. પ્રીતમ લખે ૧૯
 વધે સ્નેહ ને સંપ સુજન સાથે,
 તેથી તન ગન રાખજે રેક. પ્રીતમ લખે ૨૦
 અગે થેડી અવધિ આવશું,
 એમ દલપતરામનો દેવ. પ્રીતમ લખે ૨૧

ગરબી ૨૮.

સીતાજીના કાગળનું ધાળ.

રાગ હૃદય પ્રમાણે.

સ્વસ્ત શ્રી સંસ્થાન જોડામાર્ગ,
 જ્યાં રાજે સદા રહુનાથ;
 કાગળ લખે કામની.
 લખે લકા થકી સીતા સુંદરી,
 હુને વહે નિડી નેડ હાથ. કાગળ લખે ૨
 પત્ર આવે તમારો પ્રીતે ભરશે,

- વજા વાંચી થયો વીસરાગ, કાગળ લખે ૩
 પાણી જીવન તમથી જુદી પડે,
 ઘણા દિવસ થયા ધનશ્યામ; કાગળ લખે ૪
 મોટે મન મળવાને અકલાપ છે,
 ઘણી એક તે જુગ જોવી જાય. કાગળ લખે ૫
 મારાં નેણનાં નીરથી નાથજી,
 મુતા રજનીમાં સેજ ભીંજાય. કાગળ લખે ૬
 ઘેર ચાલો હવે તો ઘણો ધર્મ,
 નહીં તો જીવડો જશે જરૂર. કાગળ લખે ૭
 હવે પાંચા આપી હોય પીંડમાં,
 ઉઠી આવું દેશાવર દુર. કાગળ લખે ૮
 વાલા નીચ નવી વારતા વાંચીએ,
 જોઈ પામીએ પુરા પ્રમાદ. કાગળ લખે ૯
 ચતુરાઈનાં ચોજ હું ચાલવું,
 આવો વિદ્યાનો કરોએ વિનાદ. કાગળ લખે ૧૦
 ત્રાંચા કુંડી જાંડી રૂડી આપતી,
 ભાવે ભરે ચહીં નીરમળાં નીર. કાગળ લખે ૧૧
 ખેડા ખાજોડે ચડી મારા ચોકમાં,
 સ્વામી નવરાવુ ચોળી શરીર. કાગળ લખે ૧૨
 કરે સરસ રસોઈ રૂડી રોતથી,
 પ્રીતે પોતી ખેસુ હું પાસ. કાગળ લખે ૧૩
 એવા દિવસ તે ક્યારે દેખાડશો,
 ક્યારે અંતરની પુરશો આશ. કાગળ લખે ૧૪
 સ્વામી તમ વિના પીપરને સાસરે,
 સુનો લાગે છે સઘળો સંસાર. કાગળ લખે ૧૫
 મારા માથાથી મુઘા પ્રભુ તમે,
 મારા આત્માના છો આધાર. કાગળ લખે ૧૬

આવે પરવના દિન સુખ સરવને,
 હુંતા શોક હઠાથી સદાય, કાગળ લખે ૧૭
 ગાજે મધ ને દમકે દામની,
 આખી જામની જ પ ન થાય, કાગળ લખે ૧૮
 હુંતા સુની દેખુ સુખ સેજડી,
 ખાજી મંદીર ખાવાને ધાય, કાગળ લખે ૧૯
 ભરા વસ્તી હજી કંઠી બાસે છે,
 એક તમ વિના ત્રિભુવન રાય, કાગળ લખે ૨૦
 વાહલા હું તમને કેમ વીસરી,
 કેમ વીસર્યુ દાદાનું વન, કાગળ લખે ૨૧
 પત્ર વાંચીને વેડુલા પધારજે,
 સ્વામી શરીરના કર્જે જતન, કાગળ લખે ૨૨
 ડાઘને દુગિયાં દેખીને દુખ પામતા,
 તેવી નાથ તમારા છે દેવ, કાગળ લખે ૨૩
 આવે અવસરે કુગ કઠણ થયા,
 લમે ફલપતરામના દવ, કાગળ લખે ૨૪

ગરબી ૨૯

સુધરેલી સ્ત્રી વિશે.

“શોક સગાળસા સધુને શેવે, એ રાગનું છે.
 જેને સુધરેલી નારીરે, સગા સુખી તે સંસારી. ૨૬૦
 નિરમળ નમણાં દિવ નિરંતર, નેહ ભરલાં નાથ;
 મનને હરે એવાં મુખથી ખરના, વિણીને લેંછએ વણ જેને;
 સ્વામીના ચિતમાં શોક કે ચીતાં, ને જાણે લવલેશ;
 હેતે હથાલીને હીંમત આપે, કાષે સમુજા કમેશ. જેને
 પુછીને જેતાં પ્યારા પતિની ને મરણ ન જણાય;

પરવેર તો શાનું પત્રલુજ માંડે, પીપર પાણ નવ જાવ. જેને
 વરજીના મનની મરજી પ્રમાણે, કામ સદા કરનાર; જેને
 મુંદરી એ ભાગ્યશાળીના સારે, સરજી સરજનહાર. જેને
 સુપનામાં કહિ કોઈની સાથે, ટંટો ફેરે નહિ તેહ; જેને
 મેલ વિનાનું મનપાણી નિરમળ, નિરમળ દિશે દેહ. જેને
 આપે પ્રભુ એવો વૈભવ પામી, પાત્ર પરી સંતોષ; જેને
 સંકટમાં પણ સ્વામીની સાથે, રીસ ન રાખે શેષ. જેને
 ગામમાં હોય ગરીબ પોતાથી, તેનું જીવે સુખ તોલ; જેને
 દોલતવાળાની દોલત દેખી, જાણે ન હલકા જાલ. જેને
 સ્વામીનો શુદ્ધ સ્વભાવ ગમે, મન રાખે સ્વામીને રૂપ; જેને
 પર પતિનેતો પથર જેવા લગ્ન, હોય જો ભારે ભુપ. જેને
 સાંભળે શબ્દ શિખામણના તે, જીવમાં ચોટી જાવ; જેને
 દુરમુખ દેખીને દુરથી નાસે, સદ્ગુણ શિખે સદાય. જેને
 આજશ ઊધ અતિસે ન દોસે, દોસે ઉદ્યોગી અંગ; જેને
 મંદકી તો જેને દિહી ન ગમે, ન ગમે નઠારા સંગ. જેને
 સનેહ વધારે ને શોક ઘટારે, લોકમાં પાત્ર લાગ; જેને
 એવી ગળે જો આ દુનિયામાં, સ્વર્ગ ધરે છે શા કાળ. જેને
 પ્રણય પુન્યથી પુરુષ પાત્ર, નહતમ એવી નાર; જેને
 રાજપતરામ કહે દુનિયામાં, ખન્ય એનો અવતાર. જેને

ગરબી ૩૦ મી.

વેહેમ તજવા વિરોધી.

જે કોઈ અપાકા માલને આરાધયેરે લોલ, એ રાગ,
 સુજી શિખવા વિવેક એક વાતડીરે લોલ,
 ધુરે મુરખપણ છેક ખુલે છાતડીરે લોલ,
 રૂપા ગુણ ભરેલા અંધ ભણી ભાવથીરે લોલ;

પાત્રા સ્ત્રી સતીના પંથ તે પ્રભાવથીરે સોલ.	૨
તજી વેડેમ ભરી વાત વેડેમોએ કહીરે સોલ;	૩
ભુત-વ્રતને પિશાચ સાચ છે નહિરે સોલ;	૪
દેરા ચીઠી મંથ જંત્ર ગુઠા બાણજોરે સોલ;	૫
આશા કુચકાની કુંતંત્રમાં ન આણજોરે સોલ.	૬
દેતા કામ કરે કામ દેવ દેવીઓરે સોલ;	૭
ડોલે કામ કામ વાત ઓવીઓરે સોલ.	૮
કસે મપ્પ વરપ્પ કુંભ ડગે જોશીઓરે સોલ;	૯
કડા ભુજાણીને દંભ કડે ડોશિચોરે સોલ.	૧૦
કૂક પુત્ર પુત્રી કાળ અતા ખાપછેરે સોલ.	૧૧
તજી લાળ જોગીરાળ પાસે જાપછેરે સોલ.	૧૨
વશિકરાણી વાતથી લુટાપછેરે સોલ;	
ભાણી ભામનીઓની જાત તે કઠાપછેરે સોલ.	
ખરે માનીને ખચિત ચિત ચેતજોરે સોલ;	
ધરે ગાવા હાવા ગીત હૈએ હેતજોરે સોલ.	
જસે ભુલ્યા ભરયા ભરમ મરમ બાણજોરે સોલ;	
પાળવા પવિત્ર ધરમ ઇચ્છા આણજોરે સોલ.	
ભજો રાજાધિરાજ મહારાજનેરે સોલ.	
શેવે કાળ વળી આજ પાત્રા જાળનેરે સોલ.	
તજી તુચ્છ નેવી ટેવ અહમ્મવતારે સોલ;	
રીજો દલપતરામનો દેવ દેવતારે સોલ.	

ક્રોધ વિશે ૫૬ ઉપ.

નાથ કુસે ગંજકો મંધ છોડાવો. એ રાગનું.
 ડોહ પર ક્રોધ, ન કરશો કદાપી અતી ક્રોધછે પુરણ પાપી,
 ડોહ પર ક્રોધ ન કરશો (૮૬)

ક્રોધ કુખોષ અતિ હવળવે, સદ્ય સુખોષને ઠાપી
 વાહાજા માંહી વીરોધ બધારે, સોષ સમુજો હપાપી કોઈ.
 કૃત્ય અકૃત્ય કરું ન વિચારે, જ્યારે રીશ રહે બ્યાપી;
 મુખનું વચન ફરી મુખમાં નવ પેઢી, જાપ પટાળે છાપી.
 કોઈ પર ૦ ૨

આપની સઘળી એ વિસરી સુમતિચો, ક્રોધ કુમતી જેને
 આપી; નહી કરવાના કાગ કરો નર, રોપાજે વનમાં વિલાપી.
 કોઈ પર ૦ ૩

ક્રોધ કરી ફરી ફરી પસ્તાયા, જે હતા પ્રોઠ પ્રતાપી;
 દત્તપતરામ કહે કુનીયામાં, ખ્યાત છે વાત સદાપી.
 કોઈ પર ૦ ૪

ગીત ૩૨.

જ્યારે સીતાજી પરણીને ઉઘ્યાં ત્યારે પોતાની ઝોઢનપણીને
 પોતાના હરખની જે વાત કહી તે વિશનું ગીત.
 છઈયે જાળામાં ઘાલી ખીચડી, છઈયે મેર ઘેર રાગી
 રોકરી એ રાગનું.

ઉઘ્યાં પરણીને જે સમ જનકી;
 વચો હઈડામાં હરખ વીવાં થકી.
 મળી શાણી શાહેલી ને સુંદરા,
 જાત્રી જોલ અતોલ ખુશી ભરી.
 સખી સાંભળ કહું એરે વાતડી;
 મારી આજ શીતળ ધઈ છાતડી.
 મારો હરિવર હાથ ઝાલીઓ;
 મને અખડ સુડો એને આલીઓ.
 વર પામી સુંદર વર વિકસો;

મંત્રો કાને સુણ્યો તે તો હીઠ્ઠો.	૫
મને પણ હવે ન ગમે પીપરમાં;	૬
સાંઈ મન જાણુ શામ શરીરમાં.	૭
વર મળ્યો અને છેલ વાંકડો.	૮
હવે જીવને ન રાખીએ આંકડો,	૯
વર પામી હુંતો વરણાગીએ;	૧૦
ગતો ભવો ભવ એ વર માગીએ;	૧૧
મને મન મગતુ મળ્યું સાસરું;	૧૨
હવે કેમ ધડક મનમાં ધરું.	૧૩
મારી એ સંગે જોણે સગાઈ કરી;	૧૪
એને આશીશ આપુ ફરી ફરી.	૧૫
શુક્રને શીર નામુ લળી લળી;	૧૬
મને પરણાવી એ વરને વળી.	૧૭
હવે મન ગમતાં સુખ માનીએ;	૧૮
કેમ દોઈની શરમ હીલ આણીએ.	૧૯
મારે કસુર ન રહી દોઈ વાતની;	૨૦
મારે માયા ટળી માત તાતની.	૨૧
મને માનીતી કંઠી હરી થાપથી;	૨૨
હું તો જો જો માગીશ તે તો આપશે.	૨૩
મારે નીસરી ખાણ એ કરમની;	૨૪
વાત મુરખ ન જાણે એ મરમની.	૨૫
પુન્ય પુરવે એ હીઠાં હશે ધણાં;	૨૬
તેણે પામો ચરણ પીઠિય તણા.	૨૭
વરતે ધન કરે જોને કારણ;	૨૮
તેને પામી હુંતો સુતી પારણ.	૨૯
હુંતો કાશો કેદારમાં નવ ફરી;	૩૦
હુંતો ઘેર જ્યાં એ વરને વરો.	૩૧

હવે સગા સંજાખાને શું કરે;	
હું તો સુદર વરની સાથે કરે.	૧૨
મન માન્યું છે દસરથ લાલમાં;	
વર લખ્યા ભુદર મારા ભાલમાં.	૨૦
ભુલી દુરમતી દુરગુણી દેવને;	
પરાણી દલપતરામના દેવને.	૨૧

રૂસાણી તોડવા વિરોધ

હું તો ધધરને પુજવાને નીસરીરે લોલ;	
ચોખ્ખા કંકાવરી વીસરીરે લોલ. એ રાગ.	
કહું તે સખી તુ કાઢને કહીશમારે લોલ;	
કાલે રહ્યાતા કંથ રીશમારે લોલ.	૧
એક બોલ ન આપ્યો મારા ઉચ્ચારમારે લોલ;	
તે થડીએ હું પડી વિચારમારે લોલ.	૨
શાને માટે રીસાણો બન્યો સાસુનેરે લોલ;	
આખે પ્રવાહ વહે આંસુનેરે લોલ.	૩
ખાન પાનને ભુલી હું ગીત ગાનનેરે લોલ;	
ભુલી શરીર દુરા ભાનનેરે લોલ.	૪
દોઢ કુલ થાપ શુળ તો શરીરમારે લોલ;	
હેત મધું દુટી હિર ચારમારે લોલ.	૫
મને શુળી સમાન લાગ્યું સાસરેરે લોલ,	
મુજે નહિ ને હવે શું કરેરે લોલ.	૬
મંડ્યો માંદો આકારો બલા ભાગ્યનેરે લોલ;	
ભડકા ઉઠ્યો તે બાણ્ય આગનેરે લોલ.	૭
મના પોપટ બાંધે મુખ મીઠારે લોલ;	
કુખમાં મં શત્રુ નેવાં દીઠારે લોલ.	૮

ભાશે વાડી તો ભયંકરથોરે લોલ;	
આંખચોના પાટા જેવી આરશીરે લોલ.	૯
હુંતો છૂઠી જઈ ખેડી હોવા આગજેરે લોલ;	
કાંઈક પડી નજર ત્યાં કાગજેરે લોલ.	૧૦
વિધિ-સાધેતો સ્ત્રીજાપતું ચોપાનીયુંરે લોલ;	
વાંચવા તે સારું મન માનીયુંરે લોલ.	૧૧
મરખી રૂશણું તોડવાની રૂડા રાગમારે લોલ;	
ભાળી રૂપાળી છેલ્લા ભાગમારે લોલ.	૧૨
લઈને ગાવા લાગો હું જીભે જે ધડીરે લોલ;	
ત્યાંથી જીભને આવ્યા તે ધડીરે લોલ.	૧૩
હેત આણી વખાણી વાણી ખાલીઆરે લોલ;	
દીલમાં હરખીને ધણું ડોલોઆરે લોલ.	૧૪
જાણું ધનરે ધડીને ધન રાવડીરે લોલ;	
છુટ્યો કલેશ હરી છાતડીરે લોલ.	૧૫
ભલે આવ્યો આકાશ ચડી મંદ તુરે લોલ;	
આપે છે આજ તો આનંદ તુરે લોલ.	૧૬
એમ સ્ત્રીખાખથી ખાખ ઉપજ્યોરે લોલ;	
ભાઈરે કવિ તારે ભલું થન્તેરે લોલ.	૧૭
ગરખી સાંભળીને રાખશે જે રૂસણુંરે લોલ;	
પાપ તેના માર્યે પૃથ્વી તણુરે લોલ.	૧૮
જમાં પુદ્ધિ વિશેષવાળું જે હશેરે લોલ;	
તૂરત તે અખોલા તણ ખાલશેરે લોલ.	૧૯
બીતી માર તે લગાર નાવે વળીરે લોલ;	
સંપે વસો મન સાંભળીરે લોલ.	૨૦
નથી વસવું મળીને જસ સો ખસેરે લોલ;	
પંખીના માળાની પેઠે તે થશેરે લોલ.	૨૧
નહી ક્યારે કલેશ લેશ કીજીઆરે લોલ;	

(૫૨)

ધારથી પ્રેમરસ પીગ્ન્યેરે લોલ.	૨૨
મહારાજ ધીરાજ તેથી રીજશેરે લોલ;	
નહીતો ખરેખરા તે ખીજશેરે લોલ.	૨૩
રહેરાજો રૂડા દલપતરામનારે લોલ;	
કુટાટો પ્રકારે કુણ કામનારે લોલ.	૨૪

ગરબો.

ઉદેપુરના ગાળાનો કેશ વિશેનો.

ધાય છે કેઈ કીધાયા કું પ કહું તે કેટકુંરે લોલ;
 સંધ્યુ જન્ય સમૃંધુ સુખ, જગનમાં જોટકુંરે લોલ;
 મરવુ ખાત વિતાવું ધાય કે, કેઈ કીધા થકીરે લોલ;
 ભાઈરે જગમાં લજ્યા જન્ય, તમે જાણો નકીરે લોલ;
 બળી એક કહું છું તેની વાત, સુખી વિવારજીરે લોલ;
 હેત ધરીને હીન રાત, હૈયામાં ખારજીરે લોલ;
 જોથી કુખ થયું એક વાર, તો દુર સમન્તુ થશે લોલ;
 મધો હીન હીન ખાએ માર કે, તોયજુ ત્વાં જશેરે લોલ;
 હો એક માટું ઉદેપુર ગામ ક, દોલ્લે રેશમાંરે લોલ;
 રાણો રાજ કરે તે કામ કે, ખાજે વેશમાંરે લોલ;
 કેઈ કીધાનાં નીત્ય રૂબાવ, કુપાજીને ઘણો લોલ;
 નારી પાંચ તણો એ નાવ, રૂડો રણીઆમણીરે લોલ;
 એક હીન કેઈ કાધી ભુપાળ, મળીને મુંડળીરે લોલ;
 ચડને રંગગાહોલને માળ, પડ્યો ધરાણી જળીરે લોલ;
 તેના પડતે છુટ્યા પ્રાણ, ઘણી માઠી થઈરે લોલ;
 જ્યારે થયું પુરજનને જાણ કે, ધીરજ નવ રહીરે લોલ;
 વરત્યો પુરમાં આહાકાર, રૂવે નર નારીઓરે લોલ;
 કેઈને બહુ કીધો ધિક્કાર, જોણે નર મારીઓરે લોલ;

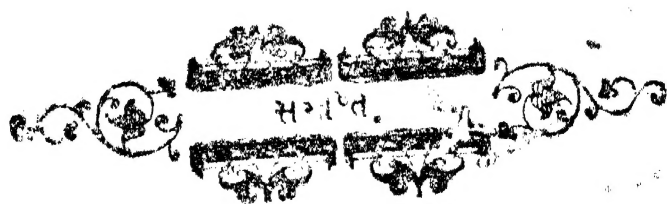
જમમાં બહુ ખપનો નર જોઈ, વિના માતે મુવોરે લોભ;
 કેફ કીધાના છે કુળ એહ, વિચારીને જીવોરે લોભ;
 રાણી ગુણ રતોનાં તુલ, જોણી મરવા સમરે લોભ;
 કીધું કેફ અમારે કુળ, કહો ન કરો તમરે લોભ;
 એ અવસાની તે જોન આજ, હૃદયે ગાદીએરે લોભ;
 મદીરા કેફ તજે મહારાજ, કહી પાણુ નવ પીએરે લોભ;
 જગમાં જો નર ચતુર સુગ્ગણ, સુણી વિચારશેરે લોભ;
 અક્ષત હીણા પુરુષ અભાણ, સુણી વિચારશેરે લોભ;
 જો જન જો લજ્જન ખોનાર, કે કેફ કરે સહીરે લોભ;
 તે જાણનારીને ફટકાર, પથર જાણે નહિરે લોભ;
 કપડાં ધોવા આવત ઠામ, ભલા ઉપકારમારે લોભ;
 કાણું કીધું જીવત હરામ, કશો નહી સારમારે લોભ;
 એવો કાણુ અભાગી હોય કે, મુખ કાણુ કરેરે લોભ;
 છોડે થી સાકર રસ કાઈ, અમલ મુખમાં ધરેરે લોભ;
 એ છે હલકા જનનું કામ, જોને લજ્જ્યા નહિરે લોભ;
 જાણે વરાણ ન લેવે નામ, મદીરાનું ઠહીરે લોભ;
 ફીટરે નર કરનારા કેફ, કે નફ્ટ તું ધરોરે લોભ;
 જમમાં તુથી સારો ખેલ, કે તાણી ગાડીએરે લોભ;
 કેફ કીધાની સાથે રોગ, સચેત શરીરમારે લોભ;
 ફરી નહિ આવે એવો જોગ, અંતર પીડમારે લોભ;
 શિક્ષા સહુ કાઈ ધરજે કાન, કે દસપતરામનીરે લોભ;
 જો હોય જગમાં પુરુષ સુગ્ગણ, તેના કામનીરે લોભ

પ્રભાતિયું.

હાની હાની હાની શોકરી
 કાં ધરે આશ નાથ માંહી;

(૫૪)

ઝેમ બાણી વરી પુત્રીની માત કહે,
 હારે હારે હઠ ગાહી.
 કાળ વહી જાય છે દંત ખાવણ તણા,
 થાય છે દુખ પ્રગટ સુધ રહેતાં;
 દંત ખાવન કરી સ્નાન કર ચપળપદ,
 બગ પછી ધંધ તાન સોહેતાં.
 કર જરા હાજરી હરની રચી થકી,
 કર પછી પાઠ તાહારો;
 પાઠ કર ચીત હઈ તજ રમત સ્વસ્થ થઈ,
 જનમના જનમનો જાય મારે.
 જે ભણી જોડેનિચો ઝેમ આચરો,
 તે બને ઐશ સહ સાચે;
 જે રજ રમતમાં તે ભમ ભમ ગમે,
 તેને અંત્ય અવકાશમ દુખ માયે.
 શાસ માહન કહે જાન તહાં દુખ ગણી,
 ઝેમ સત સુચના જાણ પ્યારી;
 જા હવે ગુરુ કને સમજ કાંઈ બાતને,
 ચપજ ચીત રાખજો જોડેન મારી.

અનુક્રમણીકા.

શરણો.	પૃષ્ઠ.
૧ આજ વિશે...	...૫
૨ છોડીએને ભાણવા વિશે..	...૫
૩ ગોરો વિશે...	...૬
૪ સુંદરબાઈને સાસરે જતાં શિખાભાણુ૮
૫ સજનીને શિખાભાણુની...	...૯
૬ ઘેલી મુસાફરીની...	...૧૦
૭ દુસણ્ણની...	...૧૧
૮ શિવજી વિશે૧૨
૯ સ્ત્રીને ભાણવા વિશે..	...૧૩
૧૦ સાત વારનાં વખાણુ...	...૧૩
૧૧ ભુડી ભારત વિશે...	...૧૫
૧૨ દુધ નર વિશે.....	...૧૫
૧૩ દેવીએને ઉદ્ધમ કરવાની.....	...૧૬
૧૪ મુલા પછવાડે ન રોવા વિશે.....	...૧૮
૧૫ કિવળનું બોજ.....	...૧૯
૧૬ જગતમાં કાગળા ન ગાવા વિશે.....	...૨૦
૧૭ સંપાવિશે.....	...૨૧
૧૮ કેફીના અવશ્યાણુ વિશે.....	...૨૨
૧૯ કેફીના સ્ત્રીને પરતાવા વિશે.....	...૨૩
૨૦ કેફીના ધરનો હેવાજ..	...૨૫
૨૧ સજનોએ કેફી કરવાનો વિચાર ન કરવો૨૬

૨૨	કેફના અવજીવ વિશે...	૨૬
૨૩	કળીકાળમાં કેફને એકબાણી.....	૨૮
૨૪	કેફની બહરીના મહીના...	૨૯
૨૫	કેફના અવજીવ વિશે...	૩૨
૨૬	સારા માણસે કેફની સંગત ન કરવી.....	૩૪
૨૭	ભરથાર વશ કરવા વિશે...	૩૬
૨૮	જ્યારે રામચંદ્રજી તથા લક્ષ્મણ વનમાં બેસ્યા ત્યાં કે સીતાજીએ કહ્યું કે હું પણ સાથે આવીશ તે સમયે રામચંદ્રજીએ કહ્યું કે તમે પીપર જાઓ તે સમયે બોળ...	૩૭
૨૯	સીતાજીના જવાબનું બોળ.....	૩૯
૩૦	રામચંદ્રજીને સીતાજીના કાગળો..	૪૧
૩૧	સીતાજીના કાગળનું બોળ..	૪૩
૩૨	સુખેલી સ્ત્રી વિશે.....	૪૪
૩૩	વેદમ તજવા વિશે.....	૪૬
૩૪	કોષ તજવા વિશે.....	૪૭
૩૫	જ્યારે સીતાજી પરાણીને કહ્યા ત્યારે પોતાની બહેન પણીઓને પોતાની હસ્તીની જે કહી વાત તે વિશેનું મીત	૪૮
૩૬	રશ્મી તોડવા વિશે.....	૫૦
૩૭	હોપુરના રાણા વિશે.....	૫૨
૩૮	પ્રભાતીયું.....	૫૩

